

Pásztor Szabolcs

Mozaikok hazánk újraiparosításához

(Baranyi Béla – Fodor István (Szerk.): *Környezetipar, újraiparosítás és regionalitás Magyarországon. MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete, Pécs–Debrecen, 2012, 366 oldal*)

A harmadik évezred elején egyre inkább felértékelődő környezetipar fontosságára és annak az újraiparosításban, regionalításban betöltött szerepére hívja fel a hazai olvasóközönség figyelmét a Baranyi Béla és Fodor István szerkesztésében megjelent tanulmánykötet. Baranyi Béla, a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont (MTA KRTK) Regionális Kutatások Intézetének tanácsadójaként és a Debreceni Egyetem Agrár- és Gazdálkodástudományok Centrumában (DE AGTC) a Terület- és Régiófejlesztési Tanszék tanszékvezető egyetemi tanáraként már évtizedek óta foglalkozik a hazai regionalizmussal – azon belül a szélesebb értelemben vett centrum–periféria viszonyrendszerrel –, a határmentiséggel és a rendszerváltozás utáni leszakadó téregységek fejlesztési lehetőségeinek feltárásával. Fodor István, az MTA doktora, aki az MTA KRTK Regionális Kutatások Intézetének emeritus kutatóprofesszora, ugyancsak elévülhetetlen érdemeket szerzett saját kutatási területén; munkái a környezetvédelem regionális összefüggései, a településkörnyezet, a környezetszennyezés okozta egészségkárosodás gazdasági vizsgálata és a bioklimatológia témakörében készültek/készülnek. Mindezek tükrében joggal tekintett nagy várakozásokkal a könyv elé a recenzens, aki tudja, hogy egy új eredmény akkor igazán értékes, ha egyenként már régóta ismert, de egymástól távol állónak tűnő elemek közt létesít kapcsolatot, és ezzel hirtelen rendet teremt ott, ahol addig a rendezetlenség állapota uralkodott (*Poincaré 1908*).

A tanulmánykötet 33 szerző egymáshoz szorosan illeszkedő 23 tanulmányát tartalmazza, s kivétel nélkül mindegyik a hazai kontextusban is kiemelt fontosságú környezetipar szerepét tárja fel az újraiparosításban és a regionális fejlesztésben. Jelen könyvismertetés nem vállalkozik valamennyi tanulmány rövid leírására, sokkal inkább arra kívánja felhívni a figyelmet, hogy a kötet által követett és sok-sok mozaikból álló nyomvonal következetes és egzakt képet ad a környezetipar, az újraiparosítás és a regionalitás hazánkban felmerülő legfontosabb kérdéseiről. Néhány tanulmányt és gondolatot természetesen érdemes azért kiemelni.

Horváth Gyula, az MTA doktora, az MTA KRKT Regionális Kutatások Intézetének igazgatója és a Pécsi Tudományegyetem egyetemi tanára a könyv első fejezetében szereplő

tanulmányával a környezetvédelem regionális fejlődésben játszott szerepére világít rá. Komplex megközelítést alkalmaz, s helyzetképet ad a hazai régiók eltérő fejlődési pályájáról és a felzárkózás szűk keresztmetszeteiről is. Mint kifejti, az újraiparosításban élenjáró ágazatok közül – mind nemzetközi, mind hazai kontextusban – a környezetvédelem-ipar a legperspektivikusabb (15. o.), melynek dinamikája erőteljes heterogenitást mutat. A szerző szerint célszerű e szektor széleskörű bővítését a magyar régiók újraiparosítási programjával összekapcsolni.

Lux Gábor, az MTA KRKT Regionális Kutatások Intézetének tudományos munkatársa a közép-európai reindusztrializációról ír, rámutatva az erőteljes területi különbségeket maga mögött hagyó dezindusztrializáció jelenségére és néhány ma is erőteljes ipari arculatú téregység dominanciájára. Tanulmányában az átalakulás egyik sikeres példáját, Felső-Szilézia esetét mutatja be. Következtetéseiben azt hangsúlyozza, hogy a jelenlegi világgazdasági környezetben a régiók alkalmazkodási képessége kulcsfontosságú tényező, lényeges továbbá a belső erőforrásokra alapozott innovatív stratégiák kidolgozása és a hozzáadottérték-tartalom növelése a humántőke továbbfejlesztésének eredményeként.

Buday-Sántha Attila – az MTA doktora és a Pécsi Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára – munkájának címe: A magyar agrár- és vidékfejlesztés ellentmondásai, különös tekintettel a környezeti aspektusokra. Mindenkiene ajánlom az írást, aki lényegre törő és következetes képet szeretne kapni a magyar vidék jelenlegi sorsáról és a vidékfejlesztés mozgásteréről.

Az egyik szerkesztő, Baranyi Béla tanulmánya – Környezetkímélő kombinált ciklusú hőerőmű hulladék hő-hasznosításának regionális térségfejlesztő hatásai az Észak-alföldi régióban – a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Nyírtasson a közeljövőben tervezett nagyberuházás lehetséges hatásaival foglalkozik. E komplex esettanulmány keretében helyet kap a térség gazdasági és társadalmi bemutatása, illetve az investíció lehetséges pozitív kisugárzó hatásainak számbavétele is.

Nagy János, az MTA doktora, a DE AGTC elnöke és egyetemi tanára, valamint Sinóros-Szabó Botond, az MTA doktora és a DE AGTC professzor emeritusa A környezetipar és a vidék bioenergetikai célú fejlesztése rendszertani szemléletben és gyakorlati megközelítésben Északkelet Magyarországon címet viselő tanulmányukban azt hangsúlyozzák, hogy a biomassza energiaátalakítása kapcsán is lényeges a fejlesztés rendszerszemléletű megközelítése, a legfontosabb gazdasági számítások elvégzése és a gazdaságossági szempontok figyelembe vétele.

A kötet további anyagai sajátos problémákat villantanak fel. Hajtó János, az Edutus Főiskola innovációs igazgatója, illetve Szabó Béla Gábor, az intézmény műszaki tanára közös tanulmányukban például a nap- és szélenergia-termelő berendezések hazai fejlesztését ismertetik. Verdó György, a Hajdú-Bihar Megyei Intézményfenntartó Központ igazgatója szociális gondozóhálózati szinten írja le a biomassza energiahasznosítását. Kulcsár Balázs, a Debreceni Egyetem Műszaki Kar Műszaki Alaptárgyi Tanszékének egyetemi tanársegédje pedig a geotermikus energia környezetipari hasznosítási lehetőségeit boncolgatja.

A Baranyi Béla és Fodor István által szerkesztett tanulmánykötet széles keretben, számos mozaikot összeillesztve ad átfogó képet a hazai környezetipar, az újraiparosítás és a regionalitás problémáiról. A 23 mozaikot a szerkesztőknek nem csak egyszerűen összeilleszteniük kellett, hanem meg kellett találniuk a köztük lévő kapcsolatokat és összefüggéseket is. A

recenzens mindazok figyelmébe ajánlja a könyvet, akik komplex megközelítésben, kellően kidolgozott formában kívánják megismerni a tárgyalt témakörökben a harmadik évezredre jellemző gazdasági és társadalmi jelenségeket.

Hivatkozás

Poincaré, J. H. (1908): L'avenir des mathématiques. In: Atti del IV Congresso internazionale dei Matematici, Rome: 169.

